

Utlåtande 2010:137 RI+VI (Dnr 303-2256/2009)

Hållbar stadsutveckling - komplettering till miljöprogrammet

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Kompletteringen till miljöprogrammet Hållbar stadsutveckling godkänns.

Föredragande borgarråden Sten Nordin och Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige fattade i oktober 2009 beslut om att Norra Djurgårdsstaden ska utgöra ett särskilt miljöprofilerat stadsutvecklingsområde. Exploateringsnämnden gavs i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram ett särskilt miljöprogram för området i enlighet med utlåtandet. Kommunstyrelsen gavs samtidigt i uppdrag att utifrån miljöprogrammet för Norra Djurgårdsstaden utarbeta ett förslag till hur stadens miljöprogram ska kompletteras med ett avsnitt om hållbart byggande. Detta uppdrag har varit avhängigt framtagandet av det övergripande programmet för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

Exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Hamn AB och Östermalms stadsdelsnämnd presenterade ett gemensamt tjänsteutlåtande som antogs av respektive nämnd under april 2010. Programmet "Övergripande program för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden" ligger i sin helhet till grund för detta ärende.

Förslaget till komplettering är till sitt format utformat helt efter kapitelindelningen i miljöprogram för Stockholms stad 2008-2011. Bilagan följer indelningen i inriktningsmål och delmål.

Beredning

Ärendet är berett av stadsledningskontoret.

Våra synpunkter

Genom att komplettera Stockholms miljöprogram med ett kapitel om Hållbart byggande blir miljöprogrammet nu mera heltäckande. De föreslagna målen är högt satta med utgångspunkt från de övergripande mål som nyligen tagits i miljöprogrammet för Norra Djurgårdsstaden. Till skillnad från Norra Djurgårdsstaden, som är ett av stadens nya miljöprofilområden efter Hammarby Sjöstad, kommer målen som nu antas till miljöprogrammet att tillämpas i staden generellt. Stockholm växer och till 2030 beräknas staden ha växt med motsvarande ett Malmö. Under kommande mandatperiod har majoriteten satt upp ett mål om 15 000 nya bostäder. Denna expansion ska ske samtidigt som de värden som gör Stockholm så speciellt bevaras. Närheten till grönområden, grönska i stadsmiljön och badbart vatten mitt i city, för att nämna några exempel. Programmet ska även gå i takt med stadens ambitiösa mål att minska utsläppen av klimatgaser i staden med dryga 43 procent till 2015. Detta blir en stor utmaning för hur vi planerar och bygger vår stad och i detta arbete blir miljöprogrammets mål en hjälp att anamma ett ännu mera integrerat synsätt, men även att sporra till ständiga förbättringar.

Anslaget i föreslagna kapitlet är brett och här finns målformuleringar kring de sociala - och ekonomiska hållbarhetsfrågorna, samtidigt som ambitionsnivån kring energianvändningen i passiv- och plushus fångas upp.

Exempelvis ska staden planeras så att ett miljövänligt sätt att leva underlättas för de boende, dvs. det ska vara lätt att göra rätt, det ska finnas mål om att inbegripa klimatanpassningsåtgärder i stadsplaneringen och Stockholms byggelseutveckling ska bidra till innovation och marknadsföring av svensk miljöteknik.

Av praktiska skäl går det inte att inrymma alla de mål som finns i programmet för Norra Djurgårdsstaden. Detta beror bland annat på att flera av målen i programmet för Norra Djurgårdsstaden tangerar målen i det befintliga miljöprogrammet. Andra mål har varit svåra att generalisera utifrån stadsdels- och nyproduktionsnivå. Ytterligare några mål har fått utelämnas av omfångs-

skäl utifrån att syftet med 2006 års revidering var att göra målen färre, tydligare och tydligt kopplade till rådigheten.

Detta betyder inte att de utelämnade målen i sig värderas mindre än de som föreslås i det kompletterande kapitlet och flera av dessa mål kan, som stadsledningskontoret föreslår, göras om till indikatorer och kopplas mot redan befintliga mål i miljöprogrammet.

Detta ärende har beretts av kommunstyrelsen enligt uppdrag från kommunfullmäktige. Anledningen till att det inte beretts ytterligare med en remissrunda motiveras med att det är angeläget att kompletteringen av miljöprogrammet kommer till stånd och detta förslag bygger helt på de mål som återfinns i miljöprogrammet för Norra Djurgårdsstaden, vilket arbetats fram gemensamt och därmed getts bred förankring hos berörda nämnder och styrelser. Det nu gällande miljöprogrammet gäller till och med år 2011. Kapitlet föreslås därför biläggas som en riktlinje till nuvarande miljöprogram 2008-2011 och ingå i underlaget för stadens miljöprogram 2012-2015.

I likhet med miljöprogrammet pekas uppföljningsansvariga nämnder ut. I detta sammanhang är det viktigt att även miljö- och hälsoskyddsnämnden inkluderas som berörd och uppföljande nämnd under mål 7.1.

Förslag till indikatorer lämnas inte i detta ärende, inte heller i det kompletterande kapitlet. Den av fullmäktige utpekade uppföljningsansvariga nämnden har i enlighet med stadens integrerade system för ledning och styrning, ILS, att själv formulera nämndmål och därtill hörande indikatorer och aktiviteter för uppföljningen.

Bilaga

Komplettering till miljöprogrammet: Kap 7 Hållbar stadsutveckling

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Delvis bifalla förslaget
2. Anföra följande

Det är positivt att stadens miljöprogram nu kompletteras med en del om hållbart stadsbyggande. Det borde givetvis ha funnits med från början. De föreslagna målen är i stort sett bra, och ligger i linje med vad Miljöpartiet drivit de senaste åren. Vi välkom-

nar att majoriteten nu äntligen föreslår krav om ett hållbart stadsbyggande, med bland annat höga energikrav och en hållbar livsstil som självklara komponenter.

Det är dock oklart huruvida det föreslagna kapitlet ska handla om hållbart stadsbyggande (som anges i borgarrådets synpunkter) eller om det ska handla om hållbar stadsutveckling, som kapitlet rubriceras som. Det senare inbegriper rimligtvis mer än bara stadsbyggnad. Hållbar stadsutveckling handlar ju bland annat om ett hållbart trafiksystem, parkeringsnorm anpassad efter ett lågt bilnehav, en stor satsning på energieffektiviseringar, vikten av sunda hus och människors tillgång till grönområden. Framför allt handlar det om att titta på stadsmiljön utifrån ett helhetsperspektiv, där område för område planeras och utvecklas på bästa sätt och där barns miljö sätts i fokus.

Nästa oklarhet handlar om tidsplanen. Skall dessa målsättningar vara uppfyllda år 2011, d v s så långt som miljöprogrammet sträcker sig, eller ska de uppnås ”på sikt” som står i målet om energianvändning? Detta behöver klargöras.

Det är anmärkningsvärt att förslaget inte har remitterats till stadens nämnder och bolag. Det är givetvis viktigt att målen om stadsbyggnad/stadsutveckling kommer in i miljöprogrammet så fort som möjligt, men det får inte ske på bekostnad av beredningen av förslagen. Behovet av att få in byggfrågor i miljöprogrammet är inte något nytt, utan har funnits hela den gångna mandatperioden.

Vi noterar att all nybyggnation i staden i och med detta förslag kommer att ha en energiförbrukning med passivhus- eller plusstandard. Detta är mycket välkommande och något som Miljöpartiet, i nära samarbete med byggbranschen, drivit i fyra års tid. Detta kommer naturligtvis medföra nya krav på målnivåer i det nya miljöprogrammet, som ska antas till år 2011.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kompletteringen till miljöprogrammet Hållbar stadsutveckling godkänns.

Stockholm den 1 december 2010

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Per Ankersjö

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* och *Per Bolund* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige fattade i oktober 2009 beslut om att Norra Djurgårdsstaden ska utgöra ett särskilt miljöprofilerat stadsutvecklingsområde. Exploateringsnämnden gavs i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram ett särskilt miljöprogram för området i enlighet med utlåtandet. Kommunstyrelsen gavs samtidigt i uppdrag att utifrån miljöprogrammet för Norra Djurgårdsstaden utarbeta ett förslag till hur stadens miljöprogram ska kompletteras med ett avsnitt om hållbart byggande.

Detta uppdrag har varit avhängigt framtagandet av det övergripande programmet för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

Exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, styrelsen Stockholms Hamn AB och Östermalms stadsdelsnämnd presenterade ett gemensamt tjänsteutlåtande som antogs av respektive nämnd under april 2010. Programmet "Övergripande program för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden" ligger i sin helhet till grund för detta ärende.

Ärendet

Förslaget till komplettering är till sitt format utformat helt efter kapitelindelningen i miljöprogram för Stockholms stad 2008-2011. Bilagan följer indelningen i inriktningsmål och delmål. Det kompletterande kapitlet har skalats ned kraftigt utifrån förlagan "Övergripande program för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden" för att passa miljöprogrammets format där ett inriktningsmål, eller kapitel omfattar fyra till sex A4-sidor.

Kompletteringen innehåller ett sjunde inriktningsmål; Hållbar stadsutveckling. Under inriktningsmålet sorterar fem delmål:

- Byggandet ska vara anpassat till kommande klimatförändringar.
- Stadens byggande av bostäder och lokaler ska kännetecknas av att energianvändningen per kvadratmeter för nybyggda lokaler och bostäder ska komma att motsvara energianvändningen hos passivhus och på snar sikt även plushus.
- Samhällsplanering och stadsbyggande ska underlätta att hållbara livsstilar utvecklas där det är "lätt att göra rätt" och där boende och verksamma utvecklar sin kunskap och förmåga att leva och verka hållbart.
- Stadsbyggandet och samhällsplaneringen främjar social integration och samverkan genom blandade upplåtelseformer såsom bostadsrätt

och hyresrätt, bostäder i olika storlekar och där den kulturhistoriska bebyggelsemiljön tillvaratas.

- Stockholms stadsbyggnad och samhällsplanering ska stödja principen om livscykelkostnaden vilket innebär att inte enbart kostnaden för investeringen står i fokus utan även kostnader under husets/anläggningens hela livslängd.

Delmålen förtydligas under underrubriken ”*Delmålen innebär att*”. Innehållet under underrubriken tjänar också som underlag för att formulera indikatorer.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har haft i uppdrag att snarast utarbeta ett förslag för hur stadens miljöprogram ska kompletteras med ett avsnitt om hållbart byggande. Som utgångspunkt för detta arbete har förslaget till ”Övergripande program för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden” legat.

Stadsledningskontoret har i förslaget till nytt kapitel utifrån programmet för Norra Djurgårdsstaden sökt generaliserbara materia som kan översättas till hela staden och stadens verksamheter. Stadsledningskontoret har strävat efter att undvika så kallade ”verka för mål” utan valt ut mål som kan behäftas med indikatorer som kan göras specifika, mätbara och realistiska.

I likhet med miljöprogrammet pekas uppföljningsansvariga nämnder ut. Förslag till indikatorer lämnas inte i detta ärende, inte heller i det kompletterande kapitlet. Den av fullmäktige utpekade uppföljningsansvariga nämnden har i enlighet med stadens integrerade system för ledning och styrning, ILS, att själv formulera nämndmål och därtill hörande indikatorer och aktiviteter för uppföljningen. Kommunstyrelsen har genom sin uppsiktsplikt skyldighet att granska nämndernas verksamhetsplaner samt rapportering för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål och intentioner uppfylls. Uppföljningen av det kompletterande kapitlet kommer att ske på samma sätt som miljöprogrammet i övrigt.

Stadsledningskontoret har haft att tackla det faktum att Norra Djurgårdsstadens 17 övergripande mål och 81 operationella mål ofrånkomligen måste komma att tangera det befintliga miljöprogrammets mål och innehåll. Miljöprogrammets sex inriktningsmål idag:

- Miljöeffektiva transporter
- Giftfria varor och byggnader
- Hållbar energianvändning
- Hållbar användning av mark och vatten
- Miljöeffektiv avfallshantering
- Sund inomhusmiljö

Det befintliga miljöprogrammet hanterar redan idag det mest väsentliga innehållet inom området "hållbar stadsbyggnad". Stadsledningskontoret noterar dock att Norra Djurgårdsstadens program har ett "bredare" avstamp i hållbarhetsfrågorna och bättre hanterar och inkluderar sociala och ekonomiska hållbarhetsfrågor jämfört med det befintliga miljöprogrammet. Samtidigt kan det konstateras att programmet för Norra Djurgårdsstaden tämligen dramatiskt höjer ambitionsnivån kring energianvändningen i nyproduktionen av bostäder och andra byggnader.

Stadsledningskontorets förslag tar därför fasta på Norra Djurgårdsstadens målformuleringar kring de sociala - och ekonomiska hållbarhetsfrågorna, samtidigt som ambitionsnivån kring energianvändningen i passiv- och plushus fångas upp.

Vissa av målen i programmet för Norra Djurgårdsstaden tangerar som tidigare angetts målen i miljöprogrammet och tas därför inte upp i det nya "kapitel sju- hållbar stadsutveckling". Andra mål har varit svåra att generalisera ut från stadsdel- och nyproduktionsnivå, ytterligare några mål har fått utelämnas av omfångsskäl utifrån att syftet med 2006 års revidering var att göra målen färre, tydligare och tydligt kopplade till rådigheten.

Stadsledningskontoret menar inte att utelämnade mål i sig värderas mindre än de som föreslås i det kompletterande kapitlet. Stadsledningskontoret menar istället att flera av dessa mål kan göras om till indikatorer och kopplas mot redan befintliga mål i miljöprogrammet. Detta genomförs då i verksamhetsplanerna för respektive nämnd.

Stadsledningskontoret föreslår att det kompletterande kapitlet till miljöprogrammet "Hållbar stadsutveckling godkänns".